

PRÆFATIO AD
Lectorem.

Hoc breui quidem opere, Lector Benigne, haud nova inventa, sed præcorum venerabilium vigiliis proficua eruditione referas; ac recentiorum labores sedula investigatione affluentes, & politiore cura enucleatas tibi liberetis obijcimus.

Si nostri quæsieris operis scopum, hoc vno ducti sumus vt maiorum nostrorum præcipuis, validioribus; & apud eosdem frequentioribus schedis vna productis, faciliorem Tyronibus methodum, ad ipsorum munus ritè, rectèque adimplendum præberemus, communi nempè vtilitati perpetuò consulentes; siquidem vt nulla res in his qua corpus spectare novimus, eiusdemmet corporis salute præciosior existit, ita ipsi, medijs Medicorum, Phisicorum, & in re pharmaceutica edoctorum, indagine, speculatione, necnon perspicacia acutiori (vt par est) providere maxime expedit, vel ad hoc, vt possessam tueantur, vel amissam restituant sanitatem.

Ad hæc, tum Christianæ pietatis nutu, cum animi exercendi studio processimus; non vero docendi arrogantia, vel auræ captandæ inani desiderio ductis; si laborem nostrum non probaveris hoc, vnum à te exorare liceat, vt quod tempus in opere nostro flagris violenter eliminando terere forsam cuperes, id in emendando sapienter expendas, simul atque vt omnibus, nos erudiendo proficere queas, VALE.

TYROCINIVM
PHARMACEVTICVM
THEORICO-PRACTICVM,
GALENO-CHYMICVM.

LIBER I.
DE THEORICA PHARMA-
centica.
CAPUT I.

Agister. Pharmacia quid?

Discipulus. Est Ars, quæ docet rationem eligendi, præparandi, & componendi Medicamenta eorumque facultates, & vsus.

M. Obiectum Pharmaciæ quid?

D. Res naturalis medicinalis.

M. Res naturalis medicinalis quid?

D. Quæcumque res ad medicandum adaptabilis:

M. Medicamentum quid?

D. Est illud, quod applicatum exterius, aut propinatum interius, potest excitare in humoribus nostris aliquam alterationem, sive mutationem causare.

M. Medicamentum quotuplex?

D. Duplex; *Simplex*, & *Compositum*.

M. Medicamentum simplex quid?

D. Quot à sola natura nobis suggeritur, & nihil ab arte permixtum habet.

Nota, quod aliqua Medicamenta composita vocamus *simplicia*, pro distinctione aliquorum eiusdem speciei, & nominis, ut *Oxytel simplex*, *Haneb simplex*, *Diapruni simplex*, & similia.

M. Medicamentum compositum quid?

D. Quod ex pluribus simplicibus simul mixtis constat, aut artis ministerio in aliam formam commutatur.

M. Medicamentum quomodo potest alterare nostram naturam?

D. Causando in spiritibus, humoribus, & partibus solidis aliquam mutationem.

M. Quomodo fit istud?

D. Calefaciendo, rarefaciendo, refrigerando, humectando, desiccando, leniendo, condensando, dulcificando, adstringendo, emolliendo, digerendo, resolvendo, corrodendo, incrassando, abstergendo, sistendo, &c.

M. Medicamenta quomodo calefaciunt?

D. Medicamenta calefaciunt per se, cum componuntur ex partibus salinis, aut sulphureis, quia tunc agitationem humorum augent, ut sunt: *Absinthium*, *Cinnamomum*, *piper*, *zingiber*, *sax moschata*, *cajopythylli*, & similia: calefaciunt etiam per accidens, obstruendo aliqua vasa, quia tunc humores ibi permanent, & fermentantur, unde calor provenit in corpore; hæc sunt narcotica, acida, & plures fructus immaturi.

M.

M. Medicamenta quomodo refrigerant?

D. Refrigerant per se, cum componuntur ex particulis aquosis, & glutinosis, propter quod acrimoniam humorum temperat, eorum motum impetuofum sedando; hæc sunt: *lactuca*, *buglossum*, *tragacanthum*, & similia; etiam refrigerant per accidens, cum ei amvis sint calida, & aciora, mixta in exigua quantitate in magna copia, liquoris aquosi, ei inserviunt ut vehiculum ad penetrandum; hæc sunt: *spiritus vitrioli*, *sulphuris*, & similia: etiam hi spiritus acidi refrigerant, figendo, precipitandoque sulphura, & salia volatilia, quæ per celeritatem eius motus, sunt causa caloris: etiam refrigerant, aperiendo vias vrinarias, ut transeant humores producentes extraneum calorem in vasa.

M. Medicamenta quomodo humectant?

D. Medicamenta humectant cum componuntur, seu abundant ex parte lymphatica, & phlegmatica, augendo aqueositatem humorum, ut sunt: *malva*, *portulacæ*, *cucumeres*, *lactuca*, & similia.

M. Medicamenta quomodo desiccant?

D. Quatuor modis, *Primò*, extrahendo per poros humiditates superfluas, ob tenuitatem partium eorum, per sua salia sulphurea, ut sunt: *Smilax*, *radix china*, *lignum sanctum*, & similia: *Secundò*, absorvendo, aut destruendo humores acres, suis partibus terrestribus, & porosis, ut sunt: *argenti spuma*, *terra sigillata*, *lapis calaminaris*, *oculi canerorum*, *corallium*, cæteraque alkalina: *Tertio*, quando sunt caustici, vrunt extremitates vasorum tribuentium humorem parti, cicatrizando eas, vetando, ne vlcus imprægneetur humoribus, ut antea; hæc sunt: *Vitriolus*, *alumen vstum*, *lapis infernalis*, *buryrum antimonij*, precipitatus ruber, omniaque acida caustifica: *Quarto*, quando sunt detergentes, mundificando vlcera a suis vitæbus, quia tunc cum non sint plures materiæ exitantes ob fermentationem, & corruptionem vlcera cicatrizantur, ut sunt: *Aqua p. boga decica*, *tinctura*

A 2

ra

ra myrrhae, cinctura aloes, acitolocheie vtriusque aliaque medicamenta vulneraria.

M. Medicamenta quomodo leniunt?

D. Medicamenta leniunt, seu mollescunt; cum componuntur ex partibus mucilaginosi, seu glutinosi, & aliquo sale interuenti eis, vt vehiculum ad penetrandum, vt sunt: Malvæ, Violæ, Foenugræci, Semen lili, & similia.

M. Medicamenta quomodo condensant?

D. Duobus modis, primò, desiccando humorem superfluum, vt faciunt sudorifica: Secundò, fixando humorem frigidityte communicanti parti astrictæ exterius adhibita vt sunt: albumina ovorum, aqua frigida, & similia: si vè figendo ibi humorem suo acido, vt facit oxyacutum, silybrium aquaticum, & interius propinati spiritus acidi.

M. Medicamenta quomodo rarefaciunt?

D. Medicamenta rarefaciunt, si vè attenuant, humores dividendo, eosque liquidando, quia componuntur ex particulis subtilibus, & penetrantibus, vt sunt: spiritus vini, & salia volatilia.

M. Medicamenta quomodo dulcescunt?

D. Duobus modis: primò, refrigerando aliquantulum sanguinem, velocem suam motum moderando, vt faciunt emulsiones hordei, balnea, & fomenta: Secundò, in cerebro vaporem narcoticum, seu stupefacientem cauendo, quo motus spirituum sedatur, facièndo eos motu suo pristino circulari, vt sunt, opium, papaver, & similia: etiam alkalia dulcescunt absorbendo acidum in moderatum.

M. Medicamenta quomodo astringunt?

D. Medicamenta astringunt per stypticitatem suam, cum inpregnantur acido in naturo tergestri, quo facillimè coagulant humores, resim inque fibras viscerum; hæc sunt: Saccus Cydoniorum, forbæ, & similia Astringunt etiam absorbendo humorem acrem, causantem vomitum, & diarræas, partibus suis terrestribus, & alkaliis hæc sunt: Corallium;

Mar:

Margaritæ, Terra sigillata, Bilius armata, & similia. Astringunt etiam excitando suorem, quia tunc eijciunt per diaphoreticam causam infirmitatis, vt faciunt snilax, radix chinæ, Bezoares, &c. Astringunt etiam evacuando, & hoc faciunt duobus modis primò, cum hæc medicamenta, aut similia evacuationem facientia, continent in se partes terreas, seu stypticas, quæ permanent post evacuationem, & faciunt operationem suam, vt sunt: hypepaquanæ radix, rhabbarum, tamarindi, & similia: Secundò, per accidens, quando post evacuationem per catharticum excitatam; venter adtingitur per aliquid tempus, quia hæc medicamenta faciunt expellere magnam copiam humiditatum, qua propter non descendunt in intestina humiditates necessariæ pro solidis humectandis. Astringunt etiam diuretica evacuando per vias vrinarias serositates in intestina descendentes; hæc sunt: grammæ, fragaria, asparagus, tartarus vitriolatus, spiritus terebinthinæ, spiritus vitrioli, & similia.

M. Medicamenta quomodo emolliunt?

D. Medicamenta emolliunt ventrem excitando leuem fermentationem, vt faciunt pruna, cerasa acida, viola, &c. seu materias morbosas liquidando, vt faciunt lac, decoctiones hordei, buglossi, borraginis, & similia: etiam fomentationes, & balnea.

M. Medicamenta quomodo digerunt?

D. Medicamenta digerunt, seu excitant supurationem; suis particulis salinis, & penetrantibus, rarefaciendo humorem densatum; hæc sunt: Cæpæ, gummatæ, ceramentum, & similia.

M. Medicamenta quomodo resolunt?

D. Duobus modis: Primò, cum componuntur ex particulis volatilibus, & penetrantibus, quibus poros aperiendo, exitum tribuunt humoribus, vt sunt: Spiritus volatiles, Mercurius, & similia: Secundò, cum componuntur ex partibus mucilaginosi, & emollientibus, dissolunt humorem continentem magnam

con

consistentiam, eumque disponunt ad circulandum cum sanguine, ceterisque humoribus, hæc sunt: Caraplastmata, emplastrum melliozi, emplastrum de mucilaginis, & similia.

M. Medicamenta quomodo corrodunt?

D. Medicamenta corrodunt quando imprægnantur salibus acidis, & acutissimis, ut sunt: lapis infernalis, sublimatus corrosivus, præcipitatus ruber, butyrum antimonij, & similia.

M. Medicamenta quomodo incassant?

D. Medicamenta incassant quando componuntur ex partibus glutinosi, quibus inspissant humores, ut sunt: Symphytum, vis malva, hordeum, tragacanthum, & similia.

M. Medicamenta quomodo abstergunt?

D. Medicamenta abstergunt cum componuntur ex partibus salinis, seu rarefacientibus, tuncque præparant humorem ad evacuandum: sive expellendum, ut scilicet sanicula, vinca pervinca, agrimonia, aloe, mirrha, aqua Phagædenica, alumen, & similia.

M. Medicamenta quomodo sistunt?

D. Vetando ne humores cadant supra partem affictam, ut galeus, hæc sunt Oxyceratium, vinum chalybeatum, &c.

M. Medicamenta purgantia, quæ?

D. Medicamenta purgantia, sive solutiva sunt, quæ fermentationem excitant in corpore, qua irritatio causatur, qua humores liquidando, eosque ad evacuandos præparando, expelluntur, hæc sunt: *Cathartica*, sive *Purgantia*, *Emetica*, sive *Vomitiva*, *Diuretica*, sive *Aperitiva*, *Diaphoretica*, sive *Sudorifera*.

M. Medicamenta emetica, sive vomitiva, quæ?

D. Sunt medicamenta purgantia plena particulis sulphureis salinis ad motum, qui per illa movetur, cum ingrediuntur in stomacho, tam disposita, ut antequam in intestinis descendant pungunt fibras stomachi, convulsionem quandam ibi causando, qua vomitus easatur; hæc sunt: quasi omnia præpa-

*Purgantia.
Solutiva.*

*Cathartica
Emetica.
Vomitiva.*

parata ex antimonio, asarum, vitriolum, & similia.

M. Medicamenta Diuretica quæ?

D. Medicamenta Diuretica, sive Aperitiva, sive Nephritica, sive Lithontripitica, sunt que humorem serosum, & aquosum sanguinis deducunt ad renes, & vesicam, ut inde eiciantur, quia componuntur ex partibus salinis, & penetrantibus, quibus rarefaciunt sanguinem, proterquod serositates suæ præcipitantur, hæc sunt: Crystallus tartari, tartarus vitriolatus, spiritus salis, petroselinum, apium, bruscus, & similia.

M. Medicamenta Diaphoretica, sive Sudorifera, quæ?

D. Que componuntur ex partibus salinis volatilibus, quibus aperiunt poros corporis eiciendo humores per diaphoresim, seu transpirationem, hæc sunt: Salia volatilia, smilax aspera, guajacum, & similia.

M. Medicamenta purgantia in quæ dividuntur?

D. In Phlegmagoga, Cholagoga, Melanagoga, Hydragoga, & Panchimagoga.

M. Medicamenta Phlegmagoga quæ?

D. Que componuntur ex partibus volatilibus, & penetrantibus, quæ propter sunt magis accommodata quam alia ad elevanda in cerebrum, & idè vocantur purgantia specialia cerebri, hæc sunt: Agaricus, colocynthis, flos maliperfici, & similia.

M. Cholagoga quæ?

D. Medicamenta Cholagoga sunt in quibus non invenitur tanta activitas, quanta in alijs, quæ propter purgant humorem faciliorem ad evacuandum, qualis est cholericus, hæc sunt: Casta fistula, rhabarbarum, & similia.

M. Melanagoga quæ?

D. Que componuntur ex partibus fixis, & magis purgantibus, quæ propter dissolvent humorem tartareum & melancholicum, ut reddant faciliorem ad evacuandum, hæc sunt: Scammonium, senna, turpethum, elleborus, & similia.

M. Hydragoga, quæ?

*Diuretica.
Aperitiva.
Nephritica
Lithontripitica.*

*Diaphoretica.
Sudorifera*

Purgantia.

Phlegmagoga.

Cholagoga.

Melanagoga.

Hydragoga.

D.

D. Quæ componuntur ex partibus resinosis, & salinis, quibus vasa lymphatica aperiunt, serositati exitum tribuendo; hæc sunt: Jalappa, Mechoacanna, iris, & similia.

Pneumoga. *M. Pneumogoga quæ?*

D. Quæ omnes humores evacuant, quia componuntur ex permissione omnium purgantium, vt sunt: Diacatholicum, Hamech, extractum catholicum, & similia.

Cardiaca. *M. Medicamenta Cardiaca, sive Cordialia quæ?*

D. Quæ fortificant cor, instaurando spiritus, corporique dando robur secundum exigentiam: suntque tribus modis, scilicet: *Raresfacientia, fixantia, & confortantia.*

Raresfacientia. *M. Raresfacientia quæ?*

D. Quæ per tenuitatem eius substantiæ, & volatilitatem augent motum, circulationemque humorum, hæc sunt: pulvis viperarum, confectiones Aleherines, Hyacinthorum, &c. Ambra, Moschus, Santalum citrinum, casia lignea, caryophyllus, & similia.

Fixantia. *M. Fixantia quæ?*

D. Quæ per aciditatem suam, sive ob virtutem narcoticam, moderant, sedantque pro aliquo tempore motum impetuosum spirituum, hæc sunt: Spiritus virioli, succi acidi, fomisferaque.

M. Confortantia quæ?

Confortantia. D. Quæ per consensum suarum partium cum spiritibus corporis nostri, corrigunt commotiones humorum, tum motum tardum commovendo, tum nimium motum moderando, aut earum impuritates segregando.

Cephalica. *M. Medicamenta Cephalica quæ?*

D. Quæ componuntur ex partibus sulphureis, & volatilibus, quamobrem tribuunt cerebro vaporem gratum, quo puerita immodicè plenis attenuatur, portioque eius aliqua dissipatur, ac tunc spiritus animales augentur, & circulatio humorum excitatur, hæc sunt: Nicotiana, Beronica, Salvia, Caryophylli, & similia.

M. Medicamenta optalmica quæ?

Optalmica. D. Quæ roborant, & medentur infirmitatibus oculorum, idque faciunt multis modis: *Primo*, cum vitus debilitatus fuit ob defectum spirituum, aut per fluxionem humoris, itutem, sive phlegmatici. Hæc sunt: Aqua vitæ, aqua Regina Vngariæ, aqua lauriculi, & similia: *Secundò*, cum oculi rubicundi, & inflammati sunt, & borantur, & refrigerantur lacte mulieris, aqua chelidonij, aqua euphrasie, albuminibus ovorum, consolida minori, & similibus: *Tertiò*, deieciendo viscifcula oculorum medicamentis detergentibus, vt faciunt tucia, saccharum saturni, saccharum cantum, iris, vitriolum, trochisci albi Rhatis, & similia.

M. Dentifricia quæ?

Dentifricia. D. Quæ appropriantur dentibus mundificandis, seu ligamentis suis reafirmandis, vt sunt: vinum chalybeatum, lentiscus, rosa nostræ, corallium, os sepis, cremor tartari, pumex, & similia.

M. Medicamenta Pectoralia, seu Beccica quæ?

Pectoralia Beccica. D. Quæ componuntur ex substantijs oleolis, dulcibus, ac temperatis, & ob id dilificant acrimoniam in pectore descendentem, hæc sunt: lac, farsara, glycyrrhiza, iuliba, althæa, & similia: etiam medicamenta deterentia, & rarefacientia inseruiunt, cum pectus obstruitur, v. g. in *Asthmate*; hæc sunt: radices helonij, & iridis, flores benzoini, flores sulphuris, Balsamum sulphuris terebinthinatum, Pilula Balsamicæ Ricardi Morthonis, & similia.

M. Medicamenta Stomachica quæ?

Stomachica. D. Quæ componuntur ex particulis salinis, acris, & attenuantibus, quibus excitatur in stomacho calor sufficiens, fermentatioque ad materiam viscidam, & pituitosam dissolvendam, impediendam suis fibris motum spirituum, hæc sunt: Cinnamonum, nux moschata, anisum, coriandrum, cortices arantiorum, citri, & similia: aliquoties etiam fibræ stomachi simpliciter relaxantur, & tunc sufficiunt medicamenta adstringentia afferendis illis, vt conserva rosatum, con-

fectio Hyacinthorum, Mastiche, & similia: Nonnunquam etiam stomachus debilitatur, non nisi per acidum, & cum fortificatur materijs alkalinis quibus acida absorventur, & dulcificantur, hæc sunt: Coralium, Margaritæ, Mater perlarum, oculi cancri, & similia.

Hepatica. *M.* Medicamenta hepatica quæ?

D. Quæ corrigunt viscositatem sanguinis, propter quod, & etiam obstructions hepatis, vt sunt Rhubarbarum, hepatica, aloë, extractum martis, & similia.

M. Splenetica quæ?

Splenetica. *D.* Sunt substantiæ abundantis salibus spirituosus, quibus tollunt recrementa pituitosa, tartarea, limosa, sero immersa, ac sanguine; quare infirmitatibus lenis, conducunt, hæc sunt: Ceterach, tamarix, fraxinus ammoniaci gummi, tinctura martis, & similia.

Antihysterica. *M.* Medicamenta Antihysterica, quæ?

D. Quæ in affectibus matricis vtuntur, hæc sunt ex multis modis: *Primò*, cum componuntur ex particulis subtilibus, & spirituosus salinis, quæ vigorem tribuunt *matrici*, ad expellendum incommodum suum, hæc sunt: myrrha, oleum succini, castorium, aqua cinnamonomi, & similia: *Secundò*, cum componuntur ex particulis fixis, repellunt vapores elevatos à matrice, præcipitando eos, hæc sunt: spiritus nitri dulcificatus, laudanum, & similia.

M. Medicamenta composita, & simplicia quotuplicia?

D. Triplicia: *Interna, Media, & Externa.*

M. Medicamenta interna quæ?

D. Quæ intra corpus assumuntur, talia sunt: apocema, potiones, julepi, syrapi, &c.

M. Medicamenta media quæ?

Quæ neque intra corpus assumuntur, nec corporis superficiali admoventur; qualia sunt: suppositoria, clysteres, &c.

M. Medicamenta externa quæ?

D. Quæ partibus exterioribus admoventur; cuiusmodi sunt: vnguenta, emplastra, cataplasmata, olea, &c.

M.

M. Alimentum quid?

D. Quod à calore nativo commutatum, in corporis nostri substantiam converti, illudque nutrire potest.

M. Medicamentum in quo differt ab alimento?

D. In eo differt, quod medicamentum corporis nostri substantiam alterare, neque in eam quatenus tale; converti potest.

M. Alimentum medicamentosum quid?

D. Medium quoddam inter illa duo veriusque naturæ particeps, quod, & nutrire, & alterare potest.

M. Venenum quid?

D. Quod humani corporis temperamentum destruit atque permutat. *Dicitur venenum quod citò per venas transeat.*

M. Medicamentum in quo differt ab alimento; & vè veneno?

D. In eo quod alimentum à natura nostra vincitur; & in corporis substantiam commutatur: venenum verò corpus nostrum corrumpit, & ideo, medicamentum est veluti medium inter alimentum, & venenum, quod neque à corpore nostro vincitur, neque illud corrumpit, sed tantum alterat, & immutat.

M. Medicamentum ex quibus fontibus desumitur?

D. Ex tribus: *Ex animalibus, vegetabilibus, seu plantis, & mineralibus.*

M. Alimentum ex quibus fontibus desumitur?

D. Ex duobus: ex animalibus, & vegetabilibus;

Mineralia excluduntur ex alimento, quia omne mixtum nutriendi facultate præditum, vitam habuisse necesse est, qua mineralia carent.

M. Animal quid?

D. Est animata substantia, motu, sensuque prædita.

M. Animal vnde dicitur?

D. Ab Anima stomen sibi datum, quia omne animal Anima constat.

M. Partes animalium vsitate pro vsu medico quæ?

D. Animalia integra, partes carnosæ, membrano; scæ, cornua, ossa, crustacea, seu testacea, lapilli, lac, fella,

B 2

me 2

medullæ, pingue lincis, seu axungie, sanguis, sevä, stercora, vrina, vagues, & vngula, coagula, & alia.

M. Animalium partes quomodo, & vbi asservantur, & quantum asservari possunt:

D. Carnosæ animalium partes, lavantur primum cum vino, vel decocto convenienti, hinc excicantur in furno lento calore, siccatæque tolli congruis, v. g. Absynthij, ne putrescant involute asservantur, sic pulmones parantur extracta aspera arteria: sic etiam parantur hepata, lien, &c. Membranosæ partes, vt intestina, secundum longitudinem teccantur; abluuntur vino, vel decocto convenienti, & infructa dissecta excicantur in clibano, ac servantur involuta folijs convenientibus: Res pingues, & oleosæ, vt axungia, sevä, medullæ, &c. lavantur in aqua aliquoties, donec puræ evasserint; hinc lento igne liquantur, colantur, detinenturque ad refrigerationem vsque vt sordes ad fundum secedant, vel in spumam colligantur, post reponuntur in loco frigido, ac siccio, quo servantur vasis vitreis, vrceis, vel vitreatis: sanguis repurgatur à sero, & excicatur in furno: sella detrahuntur à jecore præligatisque filo, viis introitus, & exitus, sicantur in camino suspensa: coagula excicantur fumo, aut sole: Animalia horumque partes, vires suas vegetas obtinent, quandiu incorrupta servantur, quod, rancido fetore, sapore, situ, atque coloris mutatione dignosci potest: durabiliores sunt partes, quæ sicciores, ac solidiores: corruptibiliores, quæ molliores, & hæc singulis annis mutari debent.

M. Vegetabile quid?

D. Quod ex radice, aut semine originem duxit, cuius vis, & potentia consistere dicitur in spiritu vegetativo, & est proprie ignis naturæ.

M. Planta quid?

D. Est vegetabile integrum, sive *Arborem* velis, sive *fruticem*, *subfruticem*, sive *Herbam*.

M. Arbor quid?

D. Quod à radice, caudice simplici, ramosum, nodo-

dosum, furculosum, aut faciliæ dissolubile assurgit, ceu olea, ficus, populus, pyrus, &c.

M. Frutex quid?

D. Scieps est, quæ à radice caudice multiplici, ramosoque se attollit, vt Rubus, Paliurus, &c. quæ planta non ad iustam magnitudinem assurgit.

M. Subfrutex quid?

D. Planta est ligulosa, quæ à radice pullulat, & minutis folijs constat: mediam inter herbam, & fruticem naturam, & consistentiam habens, quia lignosos caudiculos admodum fruticum tenet, & (vt herba) humilis, ac brevis existit, vt stachis, salvia, &c.

M. Herba quid?

D. Quod à radice foliatum, sine caudice provenit, semperque sæpius in caule fert, & omni anno decidit, vt frumenta, olera, &c. Sicut maiores plantæ, arbores, minores herbe, appellantur: inter quas frutices, & subfrutices mediæ dicuntur.

M. Quo tempore colligenda sunt vegetabilia?

D. In tempore moderate sicco, & frigido, serenoque, à crepusculo matutino, vel ante, vsque ad horas duas, vel tres ante meridiem, cavendo à tempore immoderate calido, & frigido, vmbroso, vespertino, & nocturno, & hæc valde notabuntur.

M. Quibus in locis colligenda sunt vegetabilia?

D. Illæ plantæ, quarum collectionis loca sunt ventosa, montuosa, frigidaque, & aquis carentia, orientem versus soli exposita longè sunt validiores, nascentibus cæteris in locis, à vento silentibus, campestribus, riguis, & opacis.

M. Vegetabilium vsetatæ partes quæ?

D. Cortices, flores, folia, seu herba, fructus, funei ligna, & visca, radices, semina, succi, olea, Resinæ, Gummi, Gummi resinæ.

M. Cortex quid?

D. Est tegumentum, seu cutis vegetabilium, veluti crusta quædam, ad corpus tegendum data.

M. Cortices vbi asservari debent, & quandiu asservari possunt.

D. Arculeis lignis, locoque sicco asservantur, in annum perdurant, & vitæ.

M. Flores quid?

D. Gaudium arborum, & herbarum.

M. Flores quando colligendi sunt?

D. Quando aperti sunt antequam sponte sua defluant; Rosæ vero cum non planè explicatæ visentur.

M. Flores quomodo, & ubi asservantur, & quandiu asservari possunt?

D. Flores asservantur à caulibus, ac folijs suis herbaceis vt plurimum segregati, siccati in umbra (maximè qui iucundum odorem halant) arculis tillaceis, vel vitris angustij orificij, vel capitulis stanneis: asservari possunt quandiu odorem, colorem, & saporem retinent, vix autem semestre durant, (exceptis paucis) mutandi igitur quàm citius: *Sebenanthi flores decennium durabiles aiunt.*

M. Folia quid?

D. Est indumentum, & ornamentum omnium plantarum.

M. Herba, seu folia quando colligenda sunt?

D. Vt reponantur, quandiu prægnata sunt seminibus colligenda erunt; pro succis earum extrahendis, cum cauliculos primum germinant, nisi sint viscosa, vt buglossum, borrago; & similia, quia ex his extrahendi sunt succi cum florescunt: & si sint lactescentes, vt cichorium, & similia antequam cauliculos germinant.

M. Herba, seu folia quomodo, & ubi asservantur, & quandiu asservari possunt?

D. Herba, seu folia si grandiora fuerint, caulibus crasfioribus, seorsim à caulibus decerpta reponuntur: sin caulibus sint tenuioribus, vna cum eisdem asservantur; durabiliora sunt quam flores, sed singulis annis mutari debent.

M. Fructus quid?

D. Ea plantæ pars, quæ carne, & semine constat, vt Pyra, Poma, Pruna, Cerasa, & similia.

M.

M. Fructus quando decerpi debent?

D. Ad medicinam, dum maturescunt, ad asservationem, ante quam omnino maturescant, vt neque omnino acerbi sint, neque ad iustam maturitatem pervenerint, nisi sint austeri, vt Cydonia; sorbæ, & similia, hæc immatura asservantur.

M. Fructus quomodo, & ubi asservantur, & quandiu asservari possunt?

D. Fructus collocandi sunt impositi hordei semine, vel alio frumento, flores sursum, quotannis mutandi sunt: exotici tamen duriori cortice, ac crusta vestiti, vt Myrobalani, duos, tresvè annos durant.

M. Semen quid?

D. Minuiores plantarum fructus, ex quibus simile nasci potest.

M. Semina quando debent colligi?

D. Quando siccati ceperint, priusquam defluant.

M. Semina ubi asservantur, & quandiu asservari possunt?

D. Semina asservantur loco sicco: vasculis ligneis, vel vitreatis, chartisque, vt eo diutius, & sine impuritate perdurent: calidiora acriora quo magis aromatica sunt, eò quoque durabiliora, & possunt servari biennium, ac triennium integra; minoriora tamen, ac frigida, minora, singulis annis murari debent, servandaque sunt diligenter, ne ranceant.

M. Radix quid?

D. Infima plantæ pars, qua alimentum trahitur plantæ; & terra cohaeret.

M. Radix vnde dicitur?

D. Ab origine; quia origo plantarum omnium est.

M. Radices quando effodi debent?

D. Præstat intueri radicem naturam, & ex hac colligendi tempus metiri; sunt nimirum quæ maturitate lignosam adiscunt substantiam, has præstat ante quam maturuerint eradicare; sunt è contra, quæ citra mutationem dictam adolescunt, eas etiam effodere licet postquam plantæ benè fuerint maturæ, foliaque in

ca;

ceperint defluere, immo citius, antequam geminant folia a fine autumnii, a 1 veris dimidium.

M. Radices quomodo, & ubi asservantur, & quandiu asservari possunt?

D. Aliæ asservantur integræ, vt Aristolochia, Gentiana, Hei modætylus, tatyrium, &c. Aliæ in taleas dissectæ, vt Bryonia, enula, Iris, &c. Similiter admittuntur nonnullis lignosa matrix, vt feniculo, petroselino, &c. Asservandæ sunt in aerè sicco, vt exiccantur: minores, rariore, & quarum vires solis, vel ignis calore, facile dissipare possunt, in umbra, & vento exiccandæ sunt, vt radix apij, feniculi, &c. Crassiores, igne, sole, vel vento siccantur, vt bryonia, gentiana, mandragora, Rhaponticum, & similia: tenues, raræ, parvæ, anno quolibet mutantur, vt asari, asparagi, & similia: magræ, crassæ, præditæ substantiâ, biennium, vel triennium integre manent, vt Aristolochia, Bryonia, gentiana, & similia.

M. Gummi quid?

D. Lacryma est congelata, concretæque, in truncis arborum, ipsam producentium,

M. Resina quid?

D. Lacryma est concreta, certarum arborum, natura oleagineæ, vt terabinthina, &c.

M. Gummi in quo d' fert a resina?

D. In eo, quod gummi in aqua dissolvitur, & in igne decrepitat: resina verò in igne flagrat, & in oleo dissolvitur.

M. Gummi, ac resina ubi asservari debent, & quandiu asservari possunt?

D. Gummi, ac resina sicca loco sicco, atque ligneis vasibus includuntur; liquidiores, vtreis; durabiliores sunt naturæ, sed necesse est, vt neque diuturnitate arefacta, nec suas qualitates, quas gustu, & olatu sentiunt oblitiscas abeant.

Dum simplicia obtineant suam colorem, suum saporem, & suum odorem potest Medicus et i illis.

M. Flores cordiales, quot, & quales?

D.

D. Quatuor: Flores Rosarum Rubrarum, Violarum; Borraginis, & Buglosi; sed Rosa admittitur in decoctionibus, & potionibus cordialibus.

M. Herbae emollientes communes quot, & quales?

D. Quatuor: Malva, Althæa, Violaria, & Brancarsina: quibus alij quoque Beram, Mercuriales, Parietariam, & Atriplicem adijciunt.

M. Herbae Carminativæ, quot, & quales?

D. Quatuor: Camæmelum, Anethum, Mellilotus, & Ruta.

M. Herbae Capillares quot, & quales?

D. Quatuor: Capillus veneris, Polytrichum, lingua cervina, & scolopendria.

M. Herbae Capitales calidæ quot, & quales?

D. Quatuor: Stœchas, Calamentum, Salvia, & Pulegium.

M. Herbae capitales frigidæ quot, & quales?

D. Quatuor: Nimpha, Solanum, Plantago, & Hyocyamus

M. Herbae Hepaticæ quot, & quales?

D. Quatuor: Eupatorium, Hepatica, Lupulus, & Cichorium.

M. Herbae Splenicæ quot, & quales?

D. Quatuor: Scordium, Rubia, Prasium, & Tamarix:

M. Semina frigida maiora quot, & qualia?

D. Quatuor: Cucurbitæ, Melopeponis, Cucumeris, & Citruli.

M. Semina, frigida minora quot, & qualia?

D. Quatuor: Lactuce, Cichorij, Portulacæ, & Scariolæ

M. Semina Calida maiora quot, & qualia?

D. Quatuor: cumini, Carvi, Anisi, & feniculi.

M. Semina Calida minora quot, & qualia?

D. Quatuor: Ameos, Amomi, Apij, & Dauci.

M. Radices aperitivæ maiore quot, & quales?

D. Quinque: Apij, Petroselini, feniculi, Asparagi, & Brusci.

M. Radices aperitivæ minores, quot, & quales?

D. Quinque: Gramminis, Rubiæ, Eryngij, Capparorum, & Ononidis.

C

M.

M. Dux radices communes quales?

D. Fœniculi, & Petroselinii.

M. Minerals quid?

D. Quodcumque extra familiam, Animalium, & vegetabilium intra terram producitur, vt Metallum, Semimetallum, Excrementum metallicum, Lapis, Sal, & Sulphur.

M. Terra quid?

D. Quæ humido subacta dissolvitur, & lutum fit.

M. Metallum quid?

D. Est corpus fossile natura, vel liquidum, vel durum, ex succo salino, sive mercurio, vi sui sulphuris in terra coagulato, quod ignis calore liquefit, sed refrigerato, & extincto calore, rursus ad duriciem revocatur, ad propriamque formam.

M. Metalla quot, & qualia?

D. Septem; Aurum, seu Sol, Argentum, seu Luna, ferrum, seu Mars; Stannum; seu Jupiter, Æs, seu Venus, Plumbum, seu Saturnum, Argentum vivum, seu Mercurius.

M. Aurum quid?

Sol.

D. Est metallum cunctorum nobilissimum, Colore solum, compactum, ex principijs summè digestis, adeoque fixis; dicitur *Sol*, quia soli sympatice respondere creditur, & etiam cordi humano sympaticum, vnde dicitur etiam *cor*.

M. Argentum quid?

Luna.

D. Est metallum nobilissimum, candidum, auro imperfectius; dicitur *Luna*, eo quod Lunæ sympaticum sit, & etiam dicitur *Cerebrum*, quia cerebro humano sympaticum est.

M. Ferrum quid?

Mars.

D. Est metallum ignobilissimum, constans ex mercurio, & sulphure, minus liquabile, crudius, seu si mavis ex sulphure, & sale: dicitur *Mars*, quia cum Matte Cælesti sympatiam obtinet.

M. Æs quid?

D. Est alterum metallum ex ignobilioribus duriusculis,

con-

constans ex sulphure purpureo, sale rubro, ac Mercurio citrino: dicitur *Venus* quia cum venere cælesti sympatiam obtinet; appellatur etiam *Cyprium*.

*Venus.
Cyprium.*

M. Plumbum quid?

D. Est metallum vilissimum, constans ex sulphure indigesto, sale aluminoso, ac Mercurio, naturam Antimonialem emulans: dicitur *Saturnus*, quia cum Saturno Cælesti sympatiam obtinet.

Saturnus.

M. Stannum quid?

D. Est metallum molle, album, splendens, cum livore quodam, constans ex mercurio puriore (in genere ignobiliorum) molliore, fugacioraque quam metalla duriora, fixiore verò quam plumbum, & sulphure albo minus maturo: dicitur *Jupiter* quia cum Jove sympatiam obtinet.

Jupiter.

M. Argentum vivum quid?

D. Est liquor mineralis, seu metallicus volatilis, metallis, & præ alijs *Soli* avidè adhærens: dicitur *Mercurius*, quia cum Mercurio Cælesti sympatiam obtinet.

Mercurius.

M. Semimetalla quid?

D. Sunt mineralia metallis finitima, vt *Antimonium*, & *Cinnabaris*: Alij adjungunt Mercurium.

M. Antimonium quid?

D. *Antimonium* est corpus minerale naturæ metalinæ finitimum, constans ex sulphure minerali, partim purissimo natura solare, eoque in rubedine fundato; partim combustibili (instar alterius sulphuris) & ex copioso mercurio metallico indigesto, fuliginoso participante de natura saturnina.

D. Cinnabaris quid?

M. Est nativa terra mineralis, lapidescens, rubicunda; constans ex sulphure, & mercurio vivo, cum terrestri materia, instar lapidis compacti. Est, & etiam alia cinnabaris factitia.

M. Excrementa metallica quid?

D. Excrementa metallica sunt naturalia, & artificialia; naturalia sunt, quæ natura operatrice, dum in gremio terræ metalla generantur ex materia ad generationem

eorum idonea remanent; talia sunt Cadmia nativa; Chalcitis, Misi, Sory, & Marcasita, seu Bismuthum: artificialia sunt quae separantur à metallis dum in fornace funduntur, & purgantur, ut sunt Cadmia, Lithargyrus, turia, & similia.

M. Lapis quid?

D. Est corpus terreneum, siccum, durum, inductile, vi lapidifica, ex materia lapidescente, id est viscosa terrefacti, seu tartarea coagulatum.

M. Sal quid?

D. Est substantia incisiva, acris, & penetrans, quae facillime est solutionis in aqua, ac denuo in salinam, crystallinamque formam coagulabilis, cui debetur efficacia corporum naturalium.

M. Sal quotuplex?

D. Duplex: Naturale, seu Nativum, & Artificiale.

M. Sal nativum quid?

D. Quod à sola natura procreatur, ut sal commune, seu fontanum, sal marinum, sal fossile, seu Gemma, vitriolus, Alumen, & Sal Petrae, seu Nitrum.

M. Sal marinum quid?

D. Quod ex aqua marina extrahitur per evaporationem; & à quo fontanum, & Montanum, seu fossile; proveniunt.

M. Sal commune, seu fontanum quid?

D. Quod ex aqua fontana evaporatur, & est eiusdem naturae salis marini.

M. Sal fossile, seu gemma quid?

D. Est sal siccum, naturae eiusdem salis communis, quod dicitur Gemma ob similitudinem gemmarum.

M. Sal artificiale quid?

D. Quod artis ministerio ex nativis extrahitur.

M. Salia artificialia quae sunt?

D. Sal falsum, seu essentiale, Sal volatile, sal fixum, sal mixtum, seu neutrum, & sal acidum.

M. Sal falsum, seu Essentiale quid?

D. Est Sal ex Alkali, & acidi coniunctione emergens, ut sunt: salia essentialia plantarum, quae habent medicum

dium inter volatilia, & fixa.

M. Sal Volatile quid?

D. Quod sublimatur igne, ut sal volatile animalium, vegetabilium, succini, spiritus salis ammoniaci, & similia, quae appellantur salia Alkalia, seu urinosa volatilia.

M. Sal acidum quid?

D. Quod constat ex acido fixo, ut spiritus salis communis, spiritus nitri, spiritus vitrioli, & similia; etiam sal commune, sal gemma, &c.

M. Sal fixum quid?

D. Quod extrahitur post calcinationem ex cineribus, quod dicitur Sal lixiviale, & etiam Sal Alkalinum ab herba Kali sed species, & fixum, quia ignis examen constanter sustinet.

M. Sal mixtum, seu neutrum quid?

D. Quod neque est acidum, neque vrinofum; sed de utroque participans, ut tartarus vitriolatus, tartarus nitratus, sal vegetale, &c.

M. Sulphur quid?

D. Est resina, sive pinguedo terrae; chalcantosa aciditate graviora.

M. Sulphur quotuplex?

D. Duplex: Nativum, & factitium.

M. Sulphur Nativum quid?

D. Quod ex terra effoditur, purum solidum, inter dum scissile; venitque nomine sulphuris vivi, seu ignem non experti.

M. Sulphur factitium quid?

D. Quod ex vivo sulphure impuriori, pyritivè vi ignis educitur, vel ex aquis sulphureis excoquitur.

M. Aqua quid?

D. Est corpus liquidum naturale, frigidum, & humidum, constans ex particulis minutis eiusdem essentiae, parvis, longis, rotundis, utraque extremitate non nihil acutis, quae invicem vitæ constituunt aquam.

M. Mineralia quandiu possunt conservari

D. Mineralia (exceptis aliquibus sulphureis, atque aquis) alia quia solidioris, ac durabilioris naturæ, duratioris diuturnioris censenda sunt.

M. Sapor quid?

D. Sapor est dispositio corporis solubilis, intervenienti facultate salina, ad affectiones papillarum nervacearum linguæ penetratione levi illorum pororum, cum intermixtione quadam salivæ solventis.

M. Sapores quot?

D. Octo: id est primus *Dulcis*, cui subijcitur *Pinguis*; Saccharinus, & Melleus: Secundus *Amarus*, cui subijcitur *Abfyniacus*, *Aloteticus*, *Felleus*, *Gemmaeus*, & *Salinus*: Tertius *Acer*, cui subijcitur *Acutus*, *Mordax*, seu *Septicus*, sive *Arsenicalis*: Quartus *Acidus*, cui subijcitur *Acetosus*, *Ponticus*, *Acidulus*, & *Ammoniacalis*: Quintus *Pinguis*, cui subijcitur *Urtuosus*: Sextus *Salsus*, cui subijcitur *Serosus*, & *Nitrosus*: Septimus *Austerus*, cui subijcitur *Strypticus*, *Adstringens*, & *vicriolatus*: Octavus *Acerbus*, cui subijcitur *Adstrictorius*, & *Ponticus*.

Alij addunt *Inspidum* cui subijcitur *Aqueus*.

M. Dulcis sapor quid?

D. Qui gustu suavis, atque iucundus oblectat, nullaque qualitate exuperante molestus est: exoritur ex temperata humiditate, & caliditate, qualis in saccharo, melle, liquiritia, &c.

M. Amarus quid?

D. Cui dulcis ex adverso opponitur, in suavis, ac tristis: fit cum calor plus quam par sit: increbuit ariditate, & caliditate præstans, siccitate scilicet terrestri, ex resinosa aspera, terrea, & volatili acido, qualis in Aloe, *Abfynthium*, *Centaurium minus*, *Colocynthidis*, &c.

M. Acer quid?

D. Qui linguam, & os acrimonia ferit, atque compungit, simulque calefacit, & interdum quasi exurit ob calorem ad summum super auctum, qualis in *Piperibus*, *Pyrethro*, *Euphorbio*, &c.

M. Acidus quid?

D.

D. Qui gustum quoque penetrat, & tenuitate ferit, sed citra vltum sensum caloris, tale maxime in aceto deprehenditur, deinde etiam in succo mali citri, limonium, &c.

M. Pinguis quid?

D. Qui nec calore, nec acrimonia gustum sollicitat, sed linguam, orisque partes lentore quodam oblitus aëre participans, qualis in oleo, butyro, adipe, &c.

M. Salsus quid?

D. Qui linguam non multum calefacit, sed acriter siccando corrodit, abstergitque, hic imprimis invenitur in sale communi.

M. Austerus quid?

D. Qui fit si acerbus paulum remittatur, estque plus frigidus, quam humidus, linguam moderate constringit, & quadam asperitate coarctat, siccatur, & refrigerat, qui *crudus* proprie appellatur, qualis in fructibus immaturis peculiaris invenitur, ut in succo uvæ acerbæ, pomis, pyris, nespilis immaturis, &c.

M. Acerbus quid?

D. Qui Austero est finitimus, eo tamen gravior, molestiorque est, ac magis linguam, omnemque gustum siccatur, tum refrigerat, quia est frigidus, siccus, & terrestris, is luculenter in malicorio, in galla, rhoe, & nucibus cupressi conspicitur.

M. Inspidus quid?

D. Qui proprie sapor non est, sed saporis privatio, nulla qualitate manifesta gustum ferit, talis esse videtur cucurbita, citrulus, &c.

M. Odor quid?

D. Pumida quædam evaperatio, eveniens à particulis subtilibus corporum, quibus nervi odoratus tanguntur, & commoventur, & secundum diversitatem, diversitates odorum proveniunt.

M. Odores quot?

D. Tot, quod sapores, sed principales tres, id est; odor bonus, odor malus, & inodorus.

M.

M. Odor bonus quid?

D. Qui dicitur etiam *fragens*, seu *benè olens*, & provenit à caliditate temperata, qua propter declinare facit medicinas ad incolumitatem, & ideo dilatat animam, & spiritus, virtutes reparat, & confortat.

M. Odor malus quid?

D. Qui contrarium facit, & provenit à frigiditate, & humiditate ex crementitia: dicitur etiam *fatens*; seu *malè olens*.

M. Odor inolens quid?

D. Qui proprius odor non est, itaque inolida sunt quasi omnia humida.

M. Tactus quid?

D. Tangibilium omnium qualitatum iudex.

M. Qualitates tangibiles quæ?

D. Crassities, Tenuitas, Densitas, Raritas, Durities, Mollities, Gravitas, Lenitas, Ariditas, & Asperitas.

M. Crassum quid?

D. Quod rē levigatur, seu quod vix intenuas partes comminuitur, & indurium partium terrestrium abundantium, tum humidarum frigore congelatarum.

M. Tenuè quid?

Subtile. *D.* *Tenuè*, seu *subtile* est, quod è contra, & indicium partium ignearum, vel ærearum.

M. Densum quid?

Solidum. *D.* *Densum*, seu *solidum* est, quod poris, vel exiguis, vel nullis pervium est, & est vel exiccatum, vel frigore congelatum, concretumve.

M. Rarum quid?

Porosum. *D.* *Rarum*, seu *porosum* est, quod multis poris pervium est, & ficcitatis comes.

M. Durum quid?

D. Quod tactui resistit, ex sicco, & terrestri, nisi humorum repletio, & inde tensio adsit.

M. molle quid?

D. Quod tactui cedit, humiditatem participans.

M. Græve quid?

D. Quod in se est conspicuum densitatis comes.

M;

M. Lentum quid?

D. Quod ex humiditate mucosa oritur, idem quod *Laticum*, & *viscidum*.

M. Aridum quid?

D. Quod contra: oritur ex siccitate.

M. Asperum quid?

D. *Asperum*, seu *scabrum* est, quod ex siccitate, etiam oritur, & in quo partes sicum habent in æqualem, atque aliæ eminent, aliæ depressæ sunt.

M. Qualitates elementales quid?

D. Vnde omnium medicaminum, & aliarum rerum temperamenta procedunt.

M. Qualitates elementales quot?

D. Quatuor: *Caliditas*, *Frigiditas*, *Siccitas*, & *Humiditas*.

M. Calidum quid?

D. Quod provenit à motu immoderato particularum subtilium, ob plenitudinem particularum spirituosarum, salinarum, materiarumque subtilis, quæ occurrentes alijs corporibus eis faciunt accipere velociorem motum, quare subtile reddit, resolvit, abstergit, aperit, mollit maturat, concoquit, discendit, incidit, atrahit, mordicat, rubefacit, &c. Vt sunt: res acres, spiritus ardentes, olea chymica, empyreumatica, & similia.

M. Frigidum quid?

D. Quod caloris æstum moderatur, quia abundat partibus acidis nitro-tartareis, rigidis, quare repellit, inæcrassat, crudum facit, & potest in alijs corporibus coagululum producere, reprimereque motum immoderatum, & aliquando ad quietem reducere illa; hæc sunt: acida, aultera, adstringentia, viscosaque crassa.

M. Siccum quid?

D. Quod provenit à terrestribus particulis, quæ involvunt, & in se recipiunt particulas humidas, quibus permiscetur aliqua salina particula, quare constringit, exprimit, rarefacit, attenuat, &c. Hæc sunt:

D

Al

Alkalina terrestria, conchilia, testacea, mineralia, calcinataque chymica mollia.

M. Humidum quid?

D. Quælibet materia aquosa pauxilo spiritu, & terra, quare inflat, abluat, lubricat, lænificat, conglutinat, &c. ut sunt: Gummata viscosa, viscæ, mucilagines, miva, julepi, subacida, &c.

Nota: Res que recipit velotius calefactionem, calida censetur, que frige factionem, frigida. Similiter que velociori est congelationis, illa frigidior est, & que velociori in inflammationis ea calidior est, &c.

M. Color quid?

D. Est defluxio quædam de figuris rerum oculis consentanea, & exposita.

CAPVT II.

Nomina generalia Naturarum.

Acini, sunt granula minutiora, siuè perse crescant, ut Baccæ sambuci, siuè alijs inclusa, ut acini siuari, &c.

Adeps, est idem quod pinguedo, generaliterque tam axungiam, quam sebum denotat, vsitatius tamen pro axungia vsurpatur, atque absolutè pro adipe suilla.

Alabastris, sunt folia illa viridia herbacea, quæ flores sepunt.

Anthera, Sunt summitates, seu cacuminula in florum medietate capillamentis incumbentia.

Apices, idem est quod *Anthera*.

Aqua vide cap. 1.

Arbor, vide cap. 1.

Arilli, idem quod acini, seu lapilli in fructibus.

Axungia, est pinguedo, seuo mollior, idemque eum adipe.

Bacca, vocantur fructus quicumque parvi rotundi.

Bic

Bitumen generaliter denotat quodcumque minerale pingue.

Cacumen, cacumina sunt idem quod summitates.

Calix, calices sunt oculi, siuè gemmæ florum antequam aperti sint, ut oculi populi arboris: vel folliculus, quo flos primum clauditur.

Capillamenta, sunt filamenta illa tenuia in florum medietate surgentia.

Capita, sunt rotunda illa receptacula seminum, aut florum; ut caput papaveris, &c.

Capreoli, sunt ligamenta contorta, quibus plantæ nonnullæ donatæ sunt.

Caro, notat substantiam illam molliorem fructuum succulentorum, quam aliàs pulpam vocamus, ut pulpa, seu caro cæsiæ fistullæ, caro prunorum, &c.

Caulis, est truncus herbæ inter ramos, & radicem.

Caudex, est idem in arboribus, & fruticibus, quod caulis in herbis.

Coma, idem est quod summitates.

Cor, idem est quod medulla vegetabilium.

Cortex, vide cap. 1.

Corymbi, idest summitates;

Cyma, Cymi sunt teneri cauliculi.

Echinus, est quicquid numerosa congerie aculeorum stipatur, siuè tegumen, siuè caput, siuè cacumen fuerit.

Fibra, id est filamenta, siuè villi, sunt veluti stamina rebus nonnullis intexta, v. g. arboribus, folijs, &c. etiam sunt capillamenta extrinsecus ad nascentia, ut fibræ radicum, & similia.

Flos, vide cap. 1.

Folium, folia vide cap. 1. in Mineralogia sunt folia auri, & argenti, id est aurum, & argentum in tenuissimas laminas redactum.

Folliculus, est theca tenuis, quæ granum, vel semen continet involutum.

Fructus, vide cap. 1.

Frutex, vide cap. 1.

D 2

Fun:

Fungus, est excrementum arboribus, fructibusve quibuidam adnascens; vel immediate è terra prodiens.

Gemma, inter mineralia sunt lapides præciosi; inter vegetabilia idem sunt quod oculi.

Granum, grana sunt semina minutiora plantarum.

Geniculum, est internodario quarundam plantarum.

Gummi, vide cap. I. Nota: Gummi vox indeclinabilis est, in plurali tamen declina Gummate.

Herba, vide Cap. I.

Faba, est arundinacea coma effusa, qualis in milio est.

Fulvis, tuli sunt folia primum erumpentia, præcipue notat juglandis arboris flores longiusculos, cum folijs prioribus apparentes.

Lac, est liquor albus, ex chylo in mammarum glandulis productus.

Lacryma, est humor è plantis, tum sponte efluens, tum facta incisione erumpens.

Lanugo, sunt in plantis filamenta tenella, cuticulæ extima inftar pilorum, seu lanæ adnascens, v.g. in verbasco: & dicitur vulgo *pelusa*.

Lapides, in plantis sunt cortices duriores, nucleum includentes, quandoque lapides referunt; in mineralibus, vide cap. I.

Lignum, est pars plantæ firmissima, & vt ossa in animalibus, officium in ipsa faciens.

Loculamenta, sunt seminum in volucra, quæ veluti parvæ capsulæ ea occludunt.

Locustæ, inter plantas idem est quod oculi; inter animalia autem certa animalcula repræsentant, aliæ marinæ, aliæ terrestres.

Matrice, inter plantas idem est quod medulla, aut cor.

Medulla, inter mineralia denotat partem molliusculam, quæ in faxis nonnunquam reperitur: inter plantas, mediam cuiuslibet partem molliorem, ac prestantiorē refert, quam, & cor, matricem appellat: inter animalia adipem significat in ossium medietate contentam; vel molliorem, illam substantiam, quæ in spina, ac sub erango est.

Minera, est terra, sive materia, ex qua mineralia, & maximè metalia fiunt.

Minerale, vide cap. I.

Muscus, est excrementum herbaceum, inftar sanguinis, corticibus arborum, vel ossibus, aëri expositis adnascens, quod appellatur etiam *osnea*.

Nucleus, est semen nucibus, vel fructibus inclusum.

Nux, Fructus quosdam denotat, cortice ligneo nucleum occludens.

Oculi, sunt florum tegumenta antequam explicentur.

Oleum vide cap. V.

Ossa, inter animalia notissima; inter plantas sunt cortices lapidei, qui nucleos circumdant.

Pediculus, est petiolus, quo folium, fructus, aut flos dependet.

Pinguedo, idem est quod adeps, interdum tamen generalius omnia pingua comprehendit.

Planta, vide cap. I.

Radix, vide cap. I.

Ramus, est velut brachium plantæ.

Resina, vide cap. I.

Semen, vide cap. I.

Sevum, est pinguedo duriuscula, fumiturque à folijs quadrupedibus cornutis.

Spica, Spicæ sunt summitates in longum deductæ; vt spica lavenderæ.

Stercus, est excrementum animalium per anum excretum.

Stipes, est pars plantæ inter radicem, & ramos, idemque quod caulis.

Stipula, sunt folia culmum ambiencia.

Succus, vide cap. VI.

Summitates, sunt cacuminula herbarum, dicunturque de herbis foliorum minorum, vt Absynthij, Rutæ, &c.

Surculus, est quod ex ramis simplex oritur, estque velut germen quoddam ex ipso trunco, vel caudice productum.

Terra, vide cap. I.

Testa, ovorum cortex externus appellantur.

Turio, Turiones sunt teneritates summitatum ipsarum arborum, quæ singulis annis crescunt.

Vena, sunt quæ in plantarum folijs apparent, fibræ, in ramulos divisæ.

Villi, vide fibræ.

Viscum (alii viscus) est frutex peculiaris in arborum quarundam ramis enatus semper virens.

Umbellæ, sunt summitates plantarum simplices, instar nidi avis formatæ.

Ungues, sunt extremitates corneæ digitorum: in p'antibus idem sunt quod alabastræ.

Vngula, vngulæ sunt corneæ tegumenta, quibus pedes nonnullorum animalium conteguntur.

Vrina, est veluti colamen chymi, & sanguis.

Vinea, idem quod muscus ossibus, vel arboribus adnascens.

CAPVT III.

De preparatione.

Magister: Preparatio quid?
Discipulus: Actio officinalis, qua medicamenta parantur, & qua acquiritur bonitas, vel refractio malitiæ medicamenti.

M. Preparatio quotuplex?

D. Multiplex generalitèr, particularitèr quadruplex.

Lavatio, Trituratio, Infusio, & Decoctio.

M. Lavatio quid?

D. Lavatio præparatio est, qua non solum immunda absterguntur, sed quæ addendo, minuendoque virtutes medicamentorum, ipsi novas facultates impertiunt.

M. Lavatio quotuplex?

D. Triplex: Absterfiva, Abscisiva, & Magnificativa.

M. Lavatio Absterfiva quid?

D. Est per quam medicamentum redditur mundum, vt

quan-

quando lavamus Lapides, Alem, Laccam, Tartarum, Antimonium Diaphoreticum, & eorum metallorum, nonnulla animalia, eorumque partes, &c.

M. Lavatio Absterfiva quot modis fit?

D. Duobus modis: aut abstrahendo liquorem, aut imbibendo illum in medicamentum.

M. Quando abstrahitur liquor?

D. Quando medicamenti substantia non permiscetur liquori: lavanda porro est non tantummodo cera, sed & pix, oleum, resina, Lapides, Antimonium Diaphoreticum, Antihecticum Pocerij, Mercurius vitæ, &c.

M. Quæ medicamenta excluduntur à lavatione Absterfiva?

D. Omnia debilis substantiæ, quæ, si laventur tollitur:

M. Lavatio Abscisiva quid?

D. Est illa per quam, exœffus, vel malicia pharmaci reprimitur, vt quando lavamus semen viticæ, & similia.

M. Lavatio magnificativa quid?

D. Est illa per quam virtus pharmaci magnificatur.

M. Lavatio Magnificativa quomodo fit?

D. Cum imbibitione, vt quando lavamus aloem cum decoctione specierum Alephasinarum, & acquirunt citam, & faciliorem virtutem in operatione: & quando lavamus eam cum decoctione solutivarum, fit magis solutiva, & quando lavamus eam cum mucilagibus fit magis lubrica.

M. Trituratio quid?

D. Est divisio medicamentorum in partes subtiles, crassas, vel mediocres.

M. Cur aliqua medicamenta trituantur subtilitèr, alia mediocriter, aliaque grossitèr?

D. Quia medicamenta debilis substantiæ trituari debent grossitèr quando permiscentur cum medicamentis substantiæ crassæ, quæ trituari subtilitèr debent, vt operentur eodem tempore: itaque in decoctis, ubi ingrediuntur medicamenta substantiæ crassæ, &

D 4

me.

medicamenta substantiæ tenuis, primo decoquimus illa, quæ sunt substantiæ crassæ, & quando oportet injicimus illa, quæ sunt substantiæ tenuis (& sic de medicamentis mediocri substantiæ) quia si vnà in decoctione injicerentur, cum medicamenta substantiæ crassæ depoluerint suam virtutem in liquore, virtus medicamentorum debilis substantiæ liquorem destituit: sic v. g. si propinentur simul Rhabarbarum, & similia, quæ sunt debilis substantiæ, cum simillæ aspera, & similibus, quæ sunt substantiæ crassæ, trituratione æquali, quando simillæ in stomacho dissolvatur, Rhabarbarum, ob dissolutionem faciliorem, suam operationem fecit, & non operantur eodem tempore, quia medicamenta non agunt, nisi soluta.

M. Cur in Theriaca, & alijs non observantur hæc regulæ

D. quia quando propinationi medicamentorum fermentatio antecellit in fermentatione fit sigillatio earum virtutum.

M. Quæ medicamenta quamvis sint debilis substantiæ, & permisceantur cum medicamentis substantiæ crassæ, trituantur subtilitee

D. Illa, quæ si triturentur grossiter, vel mediocriter, ad hærent tunicis stomachi, & intestinorum, easque exulcerant, vt colocynthis, Jalappa, & similia habentia substantiam resinofam mordacem.

M. Trituratio quomodo fit

D. Trituratio qualicumque fit, debet fieri magna cum suavitate, quia impetuositas resolvit virtutes medicamentorum.

M. Infusio quid

D. Est transmutatio virtutis de re, in rem, diverso temporis spatio, in liquore facta, sola maceratione.

M. Infusio in quo difert, à Decoctione

D. In eo, quod Infusio fit sola maceratione, Decoctio verò fit evulliendo vi ignis.

M. Decoctio quotuplex

D. Duplex: Vna *Elixatiua*, altera *Affatiua*.

M.

M. Decoctio *Elixatiua* quid

D. Est transmutatio virtutis de re, quæ decoquitur in liquore, in quo decocta est, extranci caloris vi.

M. Decoctio *Affatiua* quotuplex

D. Quadruplex: *Affatio*, *Torrefactio*, *frixio*, & *Calcinatio*.

M. *Affatio* quid

D. *Affatio* est cuius partes calor vi exterius sicca manent, interius vero humidæ.

M. *Torrefactio* quid

D. Est, qua corpus, quod torrefit integrum arefit, & asperitatem nanciscitur.

M. *Frixio* quid

D. *Frixio* est, quæ fit in oleo, aut buryoso corpore; alienam humiditatem trahendo, à differentia elixatiua, quæ fit humiditatem propriam deponendo.

M. *Calcinatio* quid

D. *Calcinatio* est, cum qua medicamenta in calcem, vel friabilia reducantur.

M. *Calcinatio* quotuplex

D. Triplex: *Sicca*, *Humida*, seu *Vaporosa*, & *Corrosiva*.

M. *Calcinatio Sicca* quid

D. Quæ res, quæ igne ponitur, vertitur in cinerem.

M. *Calcinatio Humida* quid

D. Est, quando res reditur friabilis vaporis calidi penetratione.

M. *Calcinatio Corrosiva* quid

D. Est, quæ fit corrodendo corpora liquore corrosivo aliquo.

CAPVT IV.

Nomina generalia Preparationum.

A *Cuare*, seu *Asuere*, id est, rem fortiorem reddere; vel stimulum ei addere: vt quando adiuur accutum distillarum cum spiritu nitri, pro conficiendis magisterijs solubilibus; etiam accuntur pilulæ cum granis aliquibus Diagry dij, Trochiscorum Alhandal, Gummi de Gamandra, &c.

Amalg

Amalgamatio, Amalgamare, idest metalla per mercurij vivi admixtionem celeinare. Calcinantur hoc modo sola metalla, excepto Marte qui per sulphur calcinantur.

Candifare, Candifari soli competit sacharo, quod in aqua solum, purificatum, atque ad iustam consistentiam inspissatum, in crystallos concrefcit, idque candifari vocant.

Cementare, idem est, quod extrahere, v. g. Metalla laminata igni exponere, factum stratum, super stratum.

Circularare, idest liquorem in digestionem collocare, vt volatilior, ac spirituosior pars continuo elevari, ac recedi possit, adeoque quasi circulum transeat, maturiorque evadat; vires circulationis suplere potest iterata distillatio.

Clarificare, potissimum de decoctis, ac succis dicitur; quæ cum crassis seateant excrementis, clarificantur, ac purgantur. Clarificationis præcipui modi sunt: per albumen ovi, per digestionem, & per filtrationem.

Per albumen, hoc modo peragitur: albumen ovi virgula agitatur, donec penitus in spumam veniat, spuma hæc infunditur rebus clarificandis, coquanturque simul vna, ac altera ebullitione, vt crassiora albumini adhaerescant; hinc separantur despumando, colandoque, &c.

Per digestionem fit clarificatio fovendo blando calore; vt facces, crassioravè ad fundum partem secedant, vnde per decantationem à liquore separari possunt.

Coagulare, Coagulati dicitur, quod evaporando inspissatur.

Cobobare, idest liquorem distillatum materiae in distillatorio residuae, iterum affundere, ac denuo distillare.

Colare, idest per colum trajicere, colus autem præcipue pannæus intelligitur, nonnunquam quoque lineum.

Con:

Condire, vide condita cap. V.

Conquassare, Conquassari dicuntur (viridia maxime) quæ pistillo grosse tunduntur.

Conservere, **conseroisare**, id est conserva facere.

Coquere, id est elixare.

Coquere in Diplomate, id est coquere in Balneo Mariae.

Cribare, id est per cribrum trajicere.

CrySTALLIFARE, id est in crySTALLINAS formas reducere. Proprium est salium, quibus, & tartarum, saccharumque addere licet: videlicet hæc in liquore aqueo soluta, si in frigidum locum reposita fuerint, concrefcunt in Crystallos. Vbi nota, si nimium liquoris adfit, ante quam reponantur, aliquantum exhalandum esse, de quibus videre licet infra.

CrySTALLIFARE secundum artem, est repetere crySTALLIFICATIONES, donec amplius colligi nequeant.

Decantare, id est liquorem alicui materiae supereminentem per inclinationem effundere.

Decrepitare, de sale communi, & similibus dicitur, quæ cum ad ignem sine fusione calcinantur, strepitum, seu crepitum edunt.

Decupelare, idem est, quod decantare.

Deliquium, per deliquium solvere, idem est quod rem solvendam in locum humidum collocare, vt per se in liquorem vertatur. **Deliquium in cella**, seu loco humido felicitas peragitur, mense Iunio, Iulio, & Augusto, quo tempore cella sunt frigidiores: Nonnunquam promovetur deliquium, instillando humorem convenientem.

Deplegmare, idest phlegma separare, seu abstrahere, quod fit, si phlegma seorsum afficitur, distillando; si minus evaporando: competitque spiritibus mineralibus frigidioribus, vt sunt: Spiritus vitæoli, Nitri, salis communis, & similibus.

Despumare, idest spumam demere, præcipue in præparatione syruporum, & succorum.

Distillare, idest liquorem vi caloris attenuatum in recipientem appositum proleclare. Modi distillationis vicissimè sunt: per **Alembicum**, per **Retortam**, ac

per

per *oeficam* ratione valorum. Per *Balneum roſis* ; ſeu *vaporis* , per *Balneum Mariae* , ſeu *Maris* , per *Cinerem* per *Arenam* , per *ignem nudum* , & per *Arenam humi-*
dam.

Detonare , *Detonari* dicitur , quod cum flagratione , & ſtrepitu calcinatur ; vt *crocus metallorum* , &c.

Digere , id eſt blando calore ſovere.

Difſolvere , id eſt accedente aliquo liquore , ſeu humore ſolvere , vt in ſolutione ſalium.

Diſpenſare , diſpenſari dicitur compoſitum , dum ſimplicia , quae compoſitum , ingrediuntur , ſeliguntur , & pro compoſito inde parando adaptantur.

Dulcorare , *edulcorare* , dulcorari dicuntur calcinata ſale gravida , dum aqua abluntur , qua ablutione ſal ſibi contentum aquae immiſcetur. Dicuntur etiam dulcorari portiones addito ſaccharo , vel ſyrupo conve-

nientia.

Aſerveſcentia , à fervore dicta , à calore ſcilicet , & motu ſubitaneis.

Electualifare , id eſt electuarium facere.

Evaporare , id eſt liquorem calori exponere , vt exhale-

tur humiditas.

Exhalare , idem eſt quod evaporare.

Exprimere , id eſt præmendo , vel præſura elicere ; ſivè id ſola manu fiat , ſicut decocta exprimi ſolent , ſivè prælo.

Extimellio , eſt materiae accenſae in aliquo humore ſu-

focatio.

Extrahere , id eſt ; beneficio debiti liquoris (quem men-

ſtrum vocant) proportionaliter afluſi , præcipuam rei elicere partem,

Extrahere ſecundum artem , id eſt extractionem reiterare ; afluſis novis menſtris , idque toties , quoties menſ-

trum adhuc imprægnari videtur.

Ferè

Fermentare , fermentari res proprie dicitur , quando evidentèr in ſe reſolvitur , rareſcit , & maturatur.

Ratio fermentationis hæc eſt ; contraria fermentabilia conſuſa , v. g. nondum redacta ſub vno dominio , ac poteſtate , mixtionèque exacta ſi adhuc vi caloris externi non reſoluta fuerint , vi potentioris facultatis alterantur , atque inde incertam aliquam temperiem , naturamque ſpirituofioremevehunt , & exaltantur.

Filtrare , Filtratio fit beneficio chartae bibulae , vel panni lanei : ex charta fit pyramis , quae tritorio inditur , ne concidat : hinc liquor pyramidi inſunditur , vt paulatim per chartam in ſuppoſito vaſculo deſtat. Per pannum filtratio fit , vel colando , vel ſeparando liquorem à pulveribus ſuis ſubſidentibus : huc pertinet etiam decantatio vt ſupra dictum : huc etiam ſeparatio oleorum ab aquis per infundibulum , vide ſeparare.

Fixare , id eſt , quod volatile eſt , fixum reddere : fit , vel per ſe , ſcilicet iteratis diſtillationibus , & ſublimationibus , vel addita alia aliqua re , cuius vi fixatio per-

ficitur.

Fumare , id eſt per fumum Mercurij , vel Saturni calcinare , ſolumque ad metalla pertinet. Nimirum Mercurius vaſ calcinatorio oriſicij anguſti indutus opponitur igni nullo , vt fumus exhalat , oriſicij imponitur metallum calcinandum laminatum , vt fumo Mercurij tranſeunte friabile reddatur.

Etiam ſcanmonium fumatur , vide *Diagrydium ſulphuratum*.

Fundere , idem in Chymia eſt , quod liquare , ſeu ad ignem liqueſcere : proprieque de ſalibus , ac metallis dicitur , vnde :

Fuſio . Eſt fluor corporum ſolidorum temporarius , igne fortiori inductus.

Granulare , id eſt in grana reducere.

Hermeticè claudere , vide ſigillare.

Herè

Imbibere, rem humiditate per vices potare, seu liquore rem humectare.

Impassare, idest miscere, vt fiat instar massæ, seu pasta.

Imprægnare, idem fere est, quod imbibere.

In aurare, idest folijs auri obducere; quod præcipue de Pillulis dicitur.

Incidere, hoc est incidere herbas forcipe; duriora vero vt sunt ligna, radices duriores, ferrices, &c. Cultro.

Incerare, idem est quod imbibere.

Incinerare, idest comburere, ac incinerem redigere.

Infundere, est materiam liquori immergere.

Insolare, idest macerare, vel sole, vel alio calore tepido.

Interpassare, Interpassari dicitur de faculis, seu fomentis siccis, idemque est, quod intersuere, ne materia inclusa conglomeretur, cuius rei gratia quoque gossypio pulueres suscipi possunt.

Lavare, liquore abluere, vide cap. III.

Levigare, idest super porphyrico lapide in tenuissimum puluerem (quem Alcohol vocant) redigere.

Limare, idest lima in scobem redigere, quam limaturam dicunt.

Liquare, idest vi caloris fluidum facere. Competit metallis, salibus, pinguedinibus, & similibus: interdum etiam idem est, quod per deliquium dissolvere.

Lutare, idest obliniri vasa luto, siue fit vulgare, ex farina, & aqua, siue compositum ex calce, & albuminibus ovorum, scobe martis, farina laterum, oleo lini, &c.

Macerare, idem est quod digerere agitando.

Malaxare, malaxari dicuntur emplastra, dum in massam subiguntur, siue id manū fiat, siue pila, similivē instrumento.

Præcipitare, præcipitari dicitur, quod in liquore solutum, in crassatumque ad fundum secedit. Nonnumquam denotat rotum actum calcinationis, per liquores corrosivos, siue calx per se subsideat, siue exhalatione humiditatis, siue instillatione alicuius rei percutientis.

Præ

Preparare, absolute est, rem minutissime levigare supra porphyrium, imbuendo cum aqua aliqua cordiali. Dicitur etiam de radicibus nonn ullis, feminibus, &c.

Quæ in aceto macerata exiccantur.

Pulverisare, **Pulverare**, idest in pulverem redigere, siue terendo, siue levigando id fiat.

Purificare, idest à sordibus, seu inquinamentis (crassioribus) separare: sitque lavando, clarificando, filtrando, digerendo, &c.

Putrefacere, idem est quod digerere ad ultimam maturitatem.

Radere, fit instrumento aliquo acuto, v. g. Cultello, vitro, lima, & simili, quo res rationi subiecta in rasuram redigitur.

Rectificare, idest denuo blando calore distillare, vt pars magis spiritiosa, ac volatilis eliciatur, relicto phlegmate, seu parte aquosa in fundo: sic rectificantur aquæ stillativæ, spiritus, &c.

Aliquando rectificatur spiritus acidi, vt spiritus vitrioli, Nitri, &c. contrario modo, idest per distillationem abstrahendo phlegma, quia in ijs magis spirituosum est, quam spiritus.

Reberberare, idest rem aliquam vi flammæ cremare, quæ infra, ac supra illam ambient.

Rotulare, idest rotulas conficere.

Saltificare, idest sal conficere.

Secare, idem est quod incidere.

Separare, est res heterogeneas mixtas, & confusas segregare, quemadmodum separatur oleum ab aqua, aut per vitrorum angusti orificij in fundo, quod orificium a quo liquori vt potè graviori priusque fluenti aperitur, post modumque obturatur, oleumque restans, sigillatim colligitur: modo etiam per gossypium, seu lanam colligitur: modo etiam per chartam bibulam separantur olea, præcipue graviora, nimirum transit aqua, restatque oleum: nonnumquam etiam apponitur vitrum humilius, gossypiumque, seu lana utriusque imponitur, vt vno termino oleum tangat, altero

que

que in vase apposito dependat, & delabitur oleum per gossypium in apposito vasculo humili.

Sigillare Hermetice, hoc est vitrum fusione claudere; sicque postquam materia intromissa fuit in vase, fundendo vas os, cum prunis accensis, & tunc cum forcipe accensa claudendo id.

Stratificare, est stratum super stratum facere, idemque est quod metallum laminatum, & pulveres stratificando alternatim struere. Nimirum primo stratum est stratum pulvis, mox imponenda lamina metallica, iterum pulvis. & sic deinceps, donec pulvis stratum claudat: nonnunquam loco laminarum, pulvis metallicus sumitur.

Sublimare, idest rem volatilem siccam in sublime elevare, ut seorsim haberi possit: res illa elevata, vel sublimati nomine effertur, vel florum nomen adsciscit.

Tabulare, idest tabulas, vel pilas contundere.

Torere, seu *contorere*, idest pilea expostita medicamenta continuo agitare, ut humiditas absumatur: sic fit Rhubarbarum tostum, Myrobalani, &c.

Trochiscicare, idest Trochiscos facere.

Vitrificare, idest in vitrum redigere, ut ex Antimonio paratur.

Volatilizare, idest volatilem reddere.

CAPVT V.

De preparatis.

M *Preparata* quid?

D. Quae ex pluribus simplicibus simul mixtis constant, aut quae ab artis ministerio in aliam formam commutantur.

M. *Preparata* vltiora quae?

D. Electuarium, & Confectio, Lohoc, Bolus, Tabella, seu Tabula, & Morfusi, Conserva, seu Conditum, Pillula, Trochisci, & Sief, Extractum, & Esencia

sentia, Tinctura, & Elixir, Balsamum, succus, Decoctum, Infusio, Acerum, Emulsio, Syrupus, Iuleb, Mel, Rob, Aqua, Spiritus, Sal, Flores, Sublimata, Calx, Magisterium, Faecula, Gelatina, Oleum, Unguentum, Linimentum, Emplastrum, Ceratum, Caraplasma, Clyster, Suppositorium, Pestili, &c.

M. *Electuarium* quid?

D. Est medicamentum ex rebus electis compositum, aliquando siccam, aliquando liquidam, & aliquando solidam consistentiam habens.

Appellantur etiam Electuaria, Confectiones Opiatae, & Confectiones Cordiales,

M. *Electuarium Confectum* quomodo paratur?

D. Accipiendo species subtiliter pulveratas, (cum magna cura) & pro vnaquaque libra syrupi crassioris, accipiendo, si solutivum electuarium sit, uncias tres pulverum; in Opiatis autem pro vnaquaque libra syrupi uncias quatuor pulverum; in confectionibus vero cordialibus, pro vnaquaque libra syrupi uncias duas pulverum.

Nota: Quod non fit mentio rerum, quae non possunt in pulverem redigi, aut solubili in syrupo, ut sunt succi, semina quae exorticantur, nuclei pineorum, amygdalarum, & similibus, penidium, pulpae, &c. quae vulgo *extravagantes* appellantur, quia nec hebetur inter ficiores, nec inter liquidiore.

M. *Lohoc* quid?

D. Est medicamentum internum, pulmonibus dicatum; syrupo crassius, quod in ore detinetur, ut paulatim per guttur in pulmones delabatur. Apellatur etiam *Lohoc*, *Belegma*, *Linilus*, & *Lambile*.

M. *Lohoc* quomodo paratur?

D. Accipiendo res, ut pulveres, fructus, gummi arabicum, Tragacanthum, succum glycyrrizae, amylium, &c. incorporandoque in mortario lapideo pistillo ligneo, cum sufficiente quantitate mellis, seu syrupi, vel mucilaginis, decocti, & limilisi liquoris glutinosi, donec exacte omnia mixta, mellis consistentiam nacta fuerint.